

ΝΟΜΟΣ 4610/2019

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α` ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 160

Αρχείο και αρχειακό υλικό

1. Αρχείο, είναι το σύνολο των τεκμηρίων, μαρτυριών και εγγράφων, αδιακρίτως χρονολογίας, σχήματος, ύλης και υποστρώματος, που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του Κράτους, των δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων ή των νομικών ή φυσικών προσώπων ή ενώσεων προσώπων. Αρχείο είναι και κάθε τεκμήριο καταγραφής πληροφοριών που προβλέπεται στο άρθρο 35 του π.δ. 28/ 2015 (Α` 34) και συγκροτεί το αρχείο Πρωθυπουργού.

2. Το αρχειακό υλικό περιλαμβάνει πρωτότυπα ή αντίγραφα οποιασδήποτε ύλης ή τεχνικής, ιδίως:

α) μεμονωμένα έγγραφα, χειρόγραφα, κατάστιχα, κώδικες και συλλογές αυτών,

β) απομνημονεύματα και ημερολόγια,

γ) αλληλογραφία επίσημη και ιδιωτική δημόσιων προσώπων,

δ) προπαγανδιστικά τεκμήρια, εκκλήσεις, προκηρύξεις, αφίσες, εφήμερο υλικό ή άλλα πληροφοριακά έντυπα,

ε) ηλεκτρονικά έγγραφα και αρχεία, όπως αυτά ορίζονται στα **άρθρα 1 και 5** του π.δ. **25/2014** (Α` 44) ή σε οποιαδήποτε άλλη μορφή, σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται και οι κάθε φύσης βάσεις δεδομένων των φορέων του δημόσιου τομέα, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 161,

στ) οπτικοακουστικά αρχεία, ηχητικές και κινούμενες ή στατικές οπτικές αποτυπώσεις,

ζ) χάρτες, σχέδια, χαρακτηριστικά και έργα εικαστικού ενδιαφέροντος, τα οποία αποτυπώνουν μαρτυρίες σε οπτικές, γραμμικές αποτυπώσεις και απεικονίσεις, τοπογραφικά και υδρογραφικά διαγράμματα, μακέτες, αεροφωτογραφίες, ιχνογραφήματα, χαλκογραφίες λιθογραφίες, ξυλογραφίες, που τεκμηριώνουν πληροφορίες, οι οποίες αναφέρονται στην ιστορία και στην πολιτιστική κληρονομιά του ελληνικού έθνους και σε ό τι έχει σχέση με τη διοικητική, οικονομική και κοινωνική ζωή του ελληνικού Κράτους.

3. Τα αρχεία και το αρχειακό υλικό αποτελούν εθνικό πλούτο και μέρος της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς

Άρθρο 161 Δημόσια αρχεία

1. Δημόσια χαρακτηρίζονται τα αρχεία που παράγονται από την ανώτατη πολιτειακή ηγεσία, όπως την Προεδρία της Δημοκρατίας, από τον Πρωθυπουργό, τους Υπουργούς, τους Υφυπουργούς και την Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, Γενική Γραμματεία Συντονισμού Κυβερνητικού Έργου, τα Υπουργεία, τις δημόσιες υπηρεσίες, τις δικαστικές αρχές, τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, καθώς και τους λοιπούς οργανισμούς και επιχειρήσεις, που εμπίπτουν στο δημόσιο τομέα, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο, τα ληξιαρχεία, τα συμβολαιογραφεία, τα υποθηκοφυλακεία, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα ιδρύματα του Απόδημου Ελληνισμού.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, ο δημόσιος τομέας ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του [άρθρου 51](#) του ν. [1892/1990](#) (Α' 101) και τις περιπτώσεις α' έως στ' της παραγράφου 1 του [άρθρου 14](#) του ν. [4270/2014](#) (Α' 143).

3. Τα δημόσια αρχεία διακρίνονται σε:

α) Ενεργά, τα οποία περιλαμβάνουν το σύνολο των τεκμηρίων, των μαρτυριών και των εγγράφων που χρησιμοποιούνται καθημερινώς για τη διεκπεραίωση των τρεχουσών υποθέσεων μιας υπηρεσίας, οργανισμού ή φορέα και διατηρούνται στον τόπο παραγωγής τους.

β) Ημιενεργά, τα οποία περιλαμβάνουν το σύνολο των τεκμηρίων, μαρτυριών και εγγράφων, που αν και έχουν πάψει να θεωρούνται ενεργά, σύμφωνα με την περίπτωση α', δεν μπορεί να υποστούν εκκαθάριση διότι δεν έχει λήξει ο χρόνος διατήρησης, σύμφωνα με τη νομοθεσία που τα διέπει. Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.) παρακολουθούν τα ημιενεργά αρχεία ως προς την καλή τους τήρηση από την υπηρεσία παραγωγής τους.

γ) Ανενεργά, που περιλαμβάνουν το σύνολο των τεκμηρίων, μαρτυριών και εγγράφων ο χρόνος διατήρησης των οποίων έχει λήξει, σύμφωνα με τη νομοθεσία που τα διέπει, και δεν έχουν πλέον υπηρεσιακή χρησιμότητα για τον φορέα παραγωγής τους. Τα Γ.Α.Κ. παραλαμβάνουν υποχρεωτικά τα ανενεργά αρχεία από τον φορέα παραγωγής τους, μετά τη διαδικασία εκκαθάρισης και διατηρούν το δικαίωμα της περαιτέρω επεξεργασίας τους.

δ) Διηνεκούς υπηρεσιακής χρησιμότητας, που περιλαμβάνουν το σύνολο των τεκμηρίων, μαρτυριών και εγγράφων τα οποία ανεξάρτητα από την παλαιότητά τους, εξακολουθούν να παραμένουν ενεργά. Εφόσον παρέλθει τριακονταετία από την παραγωγή τους, τα Γ.Α.Κ. μεριμνούν ώστε να παραλάβουν ψηφιοποιημένα αντίγραφα. Τα αρχεία της κατηγορίας αυτής κατατίθενται υποχρεωτικά στα Γ.Α.Κ. μετά την πάροδο εξήντα (60) ετών από τον χρόνο παραγωγής τους. 4. Αν τα Γ.Α.Κ. διαπιστώσουν, ύστερα από καταγγελία ή

αναφορά, ότι η διατήρηση των δημόσιων αρχείων από τους φορείς παραγωγής τους είναι πλημμελής ή ότι η πρόσβαση του κοινού σε αυτά είναι δυσχερής, μπορεί να ζητήσουν την άμεση κατάθεση των συγκεκριμένων αρχείων στις υπηρεσίες τους. 5. Τα αρχεία των δημοσίων υπηρεσιών που ψηφιοποιούνται ή μεταφέρονται σε άλλο υλικό υπόστρωμα, σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας, κατατίθενται στα Γ.Α.Κ., με ευθύνη του υπαλλήλου συνδέσμου της παραγράφου 3 του άρθρου 193.

Άρθρο 162 Προστασία δημόσιων αρχείων

1. Τα δημόσια αρχεία είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας.
2. Πώληση δημόσιων αρχείων επιτρέπεται, επί ποινή ακυρότητας, μόνο ύστερα από έγγραφη άδεια των Γ.Α.Κ., σύμφωνα με την υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 188. Τα στοιχεία του αγοραστή δηλώνονται υποχρεωτικά στα Γ.Α.Κ..
3. Δημοπρασία δημόσιων αρχείων επιτρέπεται, επί ποινή ακυρότητας, μόνο ύστερα από έγγραφη άδεια των Γ.Α.Κ., που χορηγείται πριν την έναρξη της δημοπρασίας, σύμφωνα με την υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 188. Τα στοιχεία του υπερθεματιστή δηλώνονται υποχρεωτικά στα Γ.Α.Κ..
4. Η εξαγωγή από τη χώρα δημόσιων αρχείων πραγματοποιείται ύστερα από χορήγηση άδειας εξαγωγής, σύμφωνα με την υποπερίπτωση ββ' της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 188.
5. Απαγορεύεται: α) οποιαδήποτε καταστροφή δημόσιων αρχείων χωρίς την έγγραφη άδεια των Γ.Α.Κ., β) η με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αλλοίωση δημόσιου αρχείου, που μεταβάλλει την ακεραιότητα και την αυθεντικότητά του.
6. Τα Γ.Α.Κ. αναφέρουν στις αρμόδιες Εισαγγελικές και λοιπές Διοικητικές Αρχές, κάθε παράβαση των παραγράφων 2 έως και 5, που διαπιστώνουν ύστερα από καταγγελία ή αναφορά ή στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 164

Εκκλησιαστικά αρχεία και αρχεία Θρησκευτικών Κοινοτήτων

1. Ως εκκλησιαστικά αρχεία χαρακτηρίζονται τα αρχεία της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Εκκλησίας της Κρήτης, των Ιερών Μητροπόλεων Δωδεκανήσου, της Πατριαρχικής Εξαρχίας Πάτμου, των εκκλησιαστικών αρχών, ιδρυμάτων, ιερών ναών, ιερών μονών, καθώς και τα αρχεία των μονών του Αγίου Όρους. Ως αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων χαρακτηρίζονται το σύνολο του αρχειακού υλικού που παράγεται ή διαφυλάσσεται:
  - α. στις Μουφτείες της Θράκης και στα νομικά πρόσωπα του ν. [3647/2008](#) (Α' 37),
  - β. στο Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο και στις Ισραηλιτικές Κοινότητες,

γ. στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Κω και στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Ρόδου, καθώς και στα ιδιωτικά Βακούφ της Ρόδου,

δ. στα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα των άρθρων 2, 12 και 13 του ν. [4301/2014](#) (Α` 223), ε. στους νομίμως λειτουργούντες ναούς ή Ευκτήριους Οίκους των λοιπών γνωστών θρησκειών ή δογμάτων.

2. Οι φορείς της παραγράφου 1 οφείλουν να τηρούν τα αρχεία τους σε καλή τάξη και κατάσταση, να επιτρέπουν την πρόσβαση του κοινού σε αυτά και να γνωστοποιούν στα Γ.Α.Κ. την ύπαρξή τους με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων (Ε.Ε.Α.) των Γ.Α.Κ..

3. Ιδιώτες που κατέχουν εκκλησιαστικά αρχεία ή αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων, υποχρεούνται να τα δηλώσουν στα Γ.Α.Κ., με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ..

4. Τα Γ.Α.Κ. συνεργάζονται με τους φορείς της παραγράφου 1, και τους εν γένει κατόχους εκκλησιαστικών αρχείων και αρχείων θρησκευτικών κοινοτήτων για τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 και 3. Αν διαπιστωθεί από τα αρμόδια όργανα των Γ.Α.Κ., ύστερα από καταγγελία ή αναφορά ή στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, ότι η διατήρηση των αρχείων των προηγούμενων παραγράφων είναι πλημμελής ή η πρόσβαση του κοινού σε αυτά δυσχερής, ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση της Εφορείας των Γ.Α.Κ. και τη γνώμη της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων, αποφασίζει τη μεταφορά και παρακαταθήκη τους στα Γ.Α.Κ. για όσο διάστημα κρίνεται αναγκαίο.

Άρθρο 165

Ιδιωτικά αρχεία

1. Ιδιωτικά αρχεία χαρακτηρίζονται, ιδίως:

α) τα αρχεία ιδιωτικού περιεχομένου από τη βυζαντινή περίοδο και εφεξής,

β) τα προσωπικά αρχεία όσων άσκησαν ανώτατα λειτουργήματα της πολιτείας και της εκκλησίας, των θρησκευτικών λειτουργών των φορέων της παραγράφου 1 του άρθρου 164 και των προσώπων που διακρίθηκαν στις επιστήμες, τα γράμματα, τις τέχνες, την ευποιία, την εθνική ή οποιαδήποτε άλλη δράση, καθώς και τα αρχεία φυσικών προσώπων, που το περιεχόμενό τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ιστορικό ή πολιτιστικό ενδιαφέρον,

γ) τα αρχεία των πολιτικών κομμάτων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων,

δ) τα αρχεία των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως συλλόγων, συνεταιρισμών, ιδρυμάτων καθώς και τα αρχεία οικογενειών, ομάδων φυσικών προσώπων, εμπορικών οίκων, επιχειρήσεων, τραπεζών, εφόσον το περιεχόμενό τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ιστορικό ή πολιτιστικό ενδιαφέρον σύμφωνα με την περίπτωση στ` της παραγράφου 2 του άρθρου 188.

2. Τα αρχεία της παραγράφου 1 υπάγονται στην επο-πτεία των Γ.Α.Κ. και οι κάτοχοι ή οι κληρονόμοι τους υποχρεούνται να τα δηλώνουν στα Γ.Α.Κ. με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου που εντάσσεται στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ..

3. Εφόσον τα Γ.Α.Κ. κληθούν από τους κατόχους ή κληρονόμους ιδιωτικών αρχείων να τα παραλάβουν, αρμόδιος υπάλληλος μεριμνά για την παραλαβή τους, συντάσσοντας σχετικό πρωτόκολλο.

Άρθρο 166

Φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων

1. Ο Υπουργός Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων εγκρίνει, ύστερα από γνωμοδότηση της Εφορείας των Γ.Α.Κ., αιτήματα που υποβάλλονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή από ιδρύματα ή από συλλόγους ή από αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες, για τον χαρακτηρισμό τους ως φορέων φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων.

2. Οι φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων είναι αρμόδιοι για τη συλλογή, τη φύλαξη, τη συντήρηση, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και την ευρετηρίαση ιδιωτικών αρχείων.

3. Οι φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων οφείλουν να γνωστοποιούν το περιεχόμενο των αρχείων με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ., να τηρούν τα αρχεία σε καλή τάξη και κατάσταση και να εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη πρόσβαση του κοινού σε αυτά.

Άρθρο 166

Φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων

1. Ο Υπουργός Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων εγκρίνει, ύστερα από γνωμοδότηση της Εφορείας των Γ.Α.Κ., αιτήματα που υποβάλλονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή από ιδρύματα ή από συλλόγους ή από αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες, για τον χαρακτηρισμό τους ως φορέων φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων.

2. Οι φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων είναι αρμόδιοι για τη συλλογή, τη φύλαξη, τη συντήρηση, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και την ευρετηρίαση ιδιωτικών αρχείων.

3. Οι φορείς φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων οφείλουν να γνωστοποιούν το περιεχόμενο των αρχείων με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ., να τηρούν τα αρχεία σε καλή τάξη και κατάσταση και να εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη πρόσβαση του κοινού σε αυτά.

Άρθρο 167

Ειδικά ιστορικά αρχεία

1. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση της Εφορείας των Γ.Α.Κ., χαρακτηρίζονται ειδικά ιστορικά αρχεία ή αρχειακές συλλογές σε υπηρεσίες, οργανισμούς, επιχειρήσεις, νομικά πρόσωπα και εν γένει φορείς του δημοσίου τομέα. Ως ειδικά ιστορικά αρχεία νοούνται και οι αρχειακές συλλογές που ήδη υπάρχουν σε δημόσιες υπηρεσίες.

2. Τα Ειδικά ιστορικά αρχεία και οι αρχειακές συλλογές είναι αρμόδια για την καταγραφή, την αρχειοθέτηση, τη συντήρηση, τη φύλαξη και τη διάθεση στους ερευνητές των εγγράφων και χειρογράφων που έχουν παραχθεί ή συγκεντρωθεί κατά τη λειτουργία και εξέλιξη των παραπάνω φορέων.

3. Τα Γ.Α.Κ. εγκρίνουν τη διαδικασία εκκαθάρισης και επιλογής και χορηγούν άδεια καταστροφής του αρχειακού υλικού των Ειδικών ιστορικών αρχείων και αρχειακών συλλογών που δεν κρίνεται διατηρητέο.

Άρθρο 168

Αποστολή, αρμοδιότητες και μέσα δράσης των Γενικών Αρχείων του Κράτους

1. Αποστολή των Γ.Α.Κ. είναι ο εντοπισμός, η συγκέντρωση, η διάσωση, η διατήρηση και η εποπτεία στο διηνεκές των αρχείων της Χώρας, η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτά με γνώμονα την ελευθερία της γνώσης, της πληροφόρησης και της έρευνας και η καλλιέργεια εθνικής αρχειακής συνείδησης. Τα Γ.Α.Κ. είναι αρμόδια για:

α) τη διατήρηση των πάσης φύσης τεκμηρίων που αναφέρονται στην πολιτική, διοικητική, οικονομική και κοινωνική πορεία του Ελληνικού Κράτους και στην εν γένει ατομική και συλλογική μνήμη,

β) την εποπτεία των αρχείων των υπουργικών συμβουλίων, των υπουργών, των αναπληρωτών υπουργών, των υφυπουργών, των υπουργείων, των Δήμων και Κοινοτήτων, των φορέων δημόσιου χαρακτήρα και των ανεξάρτητων αρχών, καθώς και των εκκλησιαστικών και ιδιωτικών αρχείων, εφόσον δεν καλύπτεται το απόρρητο. Η εποπτεία αυτή συνίσταται στον εντοπισμό και την καλή διατήρηση των αρχείων.,

γ) τη διατήρηση της ακεραιότητας και της αυθεντικότητας των αρχείων,

δ) τη διασφάλιση της απρόσκοπτης επιστημονικής έρευνας,

ε) την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του ελληνικού έθνους,

2. Η αποστολή και οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας των Γ.Α.Κ. επιτυγχάνονται κυρίως με:

α) τη διάσωση, τη συγκέντρωση, την καταγραφή, την ταξινόμηση, την τεκμηρίωση, τη συντήρηση, την αναπαραγωγή, τη φύλαξη αρχείων και την εκπόνηση σχετικών εργαλείων έρευνας,

β) την επισήμανση και απογραφή των δημόσιων αρχείων, την επιλογή και εισαγωγή τους στα Γ.Α.Κ. και την προετοιμασία για τη διάθεσή τους στο κοινό,

γ) τη συνεργασία με φορείς δημόσιου τομέα που δεν έχουν καταθέσει τα αρχεία τους στα Γ.Α.Κ., ως προς την ευθυγράμμιση των πρακτικών αποχαρακτηρισμού και ανοίγματος των αρχείων τους στο κοινό. Οι εκκαθαρίσεις κάθε είδους αρχείων των παραπάνω φορέων γίνονται μετά από έγκριση των Γ.Α.Κ. Οι φορείς συνεργάζονται με τα Γ.Α.Κ. για το σχεδιασμό της διαχείρισης των ενεργών και ημιενεργών αρχείων,

δ) τη συνεργασία με τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 164 και τους κατόχους ιδιωτικών αρχείων για τη διάσωση, διατήρηση και διαχείριση των αρχείων τους,

ε) την εποπτεία των Ειδικών ιστορικών αρχείων και των φορέων φύλαξης και διαχείρισης ιδιωτικών αρχείων,

στ) την έκδοση δημοσιευμάτων (έντυπων και ηλεκτρονικών), που εξυπηρετούν την ιστορική γνώση και την προβολή των αρχειακών πηγών που διατηρούνται στα Γ.Α.Κ.,

ζ) τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους επιστημονικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής,

η) τον εμπλουτισμό με αγορά ή αποδοχή δωρεάς αρχειακού υλικού από τους κατόχους τους και αντιγράφων αρχειακού υλικού που βρίσκονται σε ξένα κράτη, οργανισμούς ή ιδιώτες,

θ) τη δημιουργία προτύπων και προδιαγραφών για τη διαμόρφωση και άσκηση αρχειακής πολιτικής,

ι) την αξιοποίηση αρχειακού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία με εξειδικευμένες δράσεις σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, ια) την ανάπτυξη και ενίσχυση της εξωστρέφειας των Γ.Α.Κ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΩΝ Γ.Α.Κ.

Άρθρο 169

Η αρχειακή οργάνωση της Χώρας

Τα Γ.Α.Κ. αποτελούν αυτοτελή δημόσια υπηρεσία, που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 171

Διεύθυνση Πρόσκτησης και Επεξεργασίας Αρχείων

1. Η Διεύθυνση Πρόσκτησης και Επεξεργασίας Αρχείων έχει επιχειρησιακό στόχο την επισήμανση, εκκαθάριση και επιλογή αρχείων, την εισαγωγή τους στα Γ.Α.Κ., την εγγραφή τους στα βιβλία εισαγωγής και την ευρετηρίασή τους, τη σύνταξη του Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων (Ε.Ε.Α.) και του μητρώου των Ειδικών ιστορικών αρχείων και λοιπών αρχειακών συλλογών και τη διάθεση τους σε μελετητές και την παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων στον τομέα της αρχειονομίας.

2. Η Διεύθυνση Πρόσκτησης και Επεξεργασίας Αρχείων αποτελείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

α) το Τμήμα Επεξεργασίας Αρχείων, Ευρετηρίασης Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων (Ε.Ε.Α.) και Ειδικών ιστορικών αρχείων,

β) το Τμήμα Εποπτείας Ενεργών και Ημιενεργών Αρχείων, Επιλογής, Εισαγωγής και Εκκαθάρισης Ανενεργών Αρχείων,

γ) την Ειδική Υπηρεσία αρχείων Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών, Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, που λειτουργεί σε επίπεδο τμήματος.

3. Το Τμήμα Επεξεργασίας Αρχείων, Ευρετηρίασης, Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων (Ε.Ε.Α.) και Ειδικών ιστορικών αρχείων είναι αρμόδιο για:

α) την εφαρμογή σωστικών επεμβάσεων στα εισερχόμενα αρχεία,

β) την ταξινόμηση αρχείων και τη σύνταξη εργαλείων έρευνας,

γ) την περιγραφή αρχείων,

δ) την έρευνα σε αταξινόμητο και στο υπό ταξινόμηση αρχειακό υλικό με σκοπό την εξυπηρέτηση αιτημάτων του ερευνητικού κοινού,

ε) τη φύλαξη αρχείων,

στ) την τήρηση του Ε.Ε.Α.,

ζ) την εποπτεία της διακίνησης του αρχειακού υλικού σε όλη την επικράτεια και στο εξωτερικό,

η) την εποπτεία για την εφαρμογή της αρχειακής πολιτικής στα Ειδικά Ιστορικά Αρχεία,

θ) την τήρηση του Μητρώου Ειδικών ιστορικών αρχείων,

ι) τη διερεύνηση και επισήμανση αρχειακού υλικού εθνικού ενδιαφέροντος σε χώρες του εξωτερικού,

ια) τη διαχείριση του αταξινόμητου ψηφιακού αρχειακού υλικού και των οπτικοακουστικών αρχείων που φυλάσσονται στα Γ.Α.Κ.,

ιβ) τη συνεργασία και παροχή οδηγιών στις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ. σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,

ιγ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

4. Το Τμήμα Εποπτείας Ενεργών και Ημιενεργών Αρχείων, Επιλογής, Εισαγωγής και Εκκαθάρισης Ανενεργών Αρχείων είναι αρμόδιο για:

α) την επισήμανση, συγκέντρωση και καταγραφή, αρχείων,

β) την παρακολούθηση των εκκαθαρίσεων ανενεργών αρχείων,

γ) την εποπτεία της εφαρμογής της αρχειακής πολιτικής,

δ) τη συνεργασία με τους υπαλλήλους - συνδέσμους που ορίζουν οι αρμόδιες υπηρεσίες, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 193,

ε) την επιλογή των αρχείων που εκκαθαρίζονται από τις δημόσιες υπηρεσίες και τη μέριμνα για την εισαγωγή των αρχείων που επιλέγονται προς διατήρηση στα Γ.Α.Κ.,

στ) την κατάρτιση προγραμμάτων αρχειακής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τη μέριμνα για την εκτέλεσή τους,

ζ) την παροχή οδηγιών σε δημόσια, ιδιωτικά και ειδικά ιστορικά αρχεία και συλλογές για τα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,

η) την παροχή οδηγιών στις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ. για τα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,

θ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

5. Η Ειδική Υπηρεσία Αρχείων Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών, Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης είναι αρμόδια για:

α) την παραλαβή, αρχειοθέτηση και φύλαξη των αρχείων του Πρωθυπουργού, των Υπουργών, των Υφυπουργών, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης,

β) την εξασφάλιση της πρόσβασης στα ανωτέρω αρχεία σε όσους έχουν δικαίωμα, σύμφωνα με τα άρθρα 36 έως και 39 του π.δ. **28/2015** (Α' 34),

γ) την προστασία των αρχείων από φυσικές φθορές και τη μέριμνα για την αναπαραγωγή τους, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο για τη διάσωση τους ή τη γνωστοποίησή τους,

δ) την παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων στον τομέα της αρχειονομίας και της ηλεκτρονικής αποτύπωσης των αρχείων,
Άρθρο 172

Διεύθυνση Αρχειακής Έρευνας,
Προβολής, Επικοινωνίας, Συντήρησης
και Διατήρησης Αρχείων

1. Η Διεύθυνση Αρχειακής Έρευνας, Προβολής, Επικοινωνίας Συντήρησης και Διατήρησης Αρχείων έχει επιχειρησιακό στόχο τη διάθεση των αρχείων των Γ.Α.Κ. στο κοινό, τη διευκόλυνση της αρχειακής έρευνας, την προβολή του αρχειακού υλικού, την οργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων, τη διαχείριση των ψηφιακών αρχείων, τη συντήρηση και διατήρηση του αρχειακού υλικού που φυλάσσεται στα Γ.Α.Κ, την παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων στον τομέα της αρχειονομίας και την εφαρμογή των αρχών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

2. Η Διεύθυνση Αρχειακής Έρευνας, Προβολής, Επικοινωνίας, Συντήρησης και Διατήρησης Αρχείων αποτελείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

α) το Τμήμα Αναγνωστηρίου και Αρχειακής Έρευνας,

β) το Τμήμα Προβολής, Επικοινωνίας και Εκπαιδευτικών Δράσεων,

γ) το Τμήμα Συντήρησης και Διατήρησης Αρχειακού Υλικού,

δ) το Τμήμα Διαχείρισης Ψηφιακών Αρχείων.

3. Το Τμήμα Αναγνωστηρίου και Αρχειακής Έρευνας είναι αρμόδιο για:

α) την οργάνωση, διαχείριση και διατήρηση του ταξινομημένου αρχειακού υλικού, που φυλάσσεται στα Γ.Α.Κ.,

β) την εξασφάλιση της πρόσβασης στο ταξινομημένο και αταξινόμητο αρχειακό υλικό, που φυλάσσεται στα Γ.Α.Κ.,

- γ) τη διάθεση εργαλείων έρευνας και οδηγιών ορθής χρήσης αρχειακού υλικού,
- δ) τη σύνταξη Κανονισμού Λειτουργίας αναγνωστηρίου, την υποβολή του προς έγκριση στο Γ.Δ. των Γ.Α.Κ. και την επίβλεψη της ορθής τήρησής του,
- ε) τη χορήγηση επικυρωμένων αντιγράφων στο κοινό,
- ζ) τη διαχείριση δικαστικών αρχείων που εισάγονται στην Κ.Υ. των Γ.Α.Κ.,
- η) την παροχή οδηγιών στις Π.Υ. των Γ.Α.Κ., σε δημόσια, ιδιωτικά και Ειδικά ιστορικά αρχεία και συλλογές σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος, θ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

4. Το Τμήμα Προβολής, Επικοινωνίας και Εκπαιδευτικών Δράσεων είναι αρμόδιο για:

- α) την προβολή του έργου των Γ.Α.Κ.,
- β) την εισήγηση προς την Εφορεία και το Γ.Δ. για εκδόσεις και δημοσιεύματα που προβάλλουν το έργο των Γ.Α.Κ.,
- γ) τη διοργάνωση εκπαιδευτικών, ερευνητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με στόχο την ανάδειξη του αρχειακού υλικού,
- δ) την επικοινωνία με διεθνείς αρχειακούς ή άλλους οργανισμούς στους οποίους τα Γ.Α.Κ. συμμετέχουν,
- ε) τη συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς για τη χρηματοδότηση των δράσεων των Γ.Α.Κ.,
- στ) την παροχή οδηγιών στις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ. σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,
- ζ) την κατάρτιση προγραμμάτων αρχειακής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού των Γ.Α.Κ. και τη μέριμνα για την εκτέλεσή τους,
- η) τον σχεδιασμό και τον εμπλουτισμό των ιστοσελίδων των Υπηρεσιών των Γ.Α.Κ. σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Π.Υ.
- θ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

5. Το Τμήμα Συντήρησης και Διατήρησης Αρχειακού Υλικού, είναι αρμόδιο για:

- α) τη συντήρηση και αποκατάσταση αρχειακού και βιβλιακού υλικού,
- β) την τεκμηρίωση των υλικών και της τεχνολογίας κατασκευής του αρχειακού υλικού και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησής του,

γ) τη λήψη κάθε αναγκαίου μέτρου για την προστασία και διατήρηση του αρχειακού υλικού,

δ) τη φυσικο-χημική και βιολογική έρευνα των αιτιών φθοράς του αρχειακού υλικού,

ε) την εκτέλεση εργασιών για την έκθεση και προβολή του αρχειακού υλικού,

στ) τη διενέργεια αυτοψιών για την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης αρχείων,

ζ) την παροχή οδηγιών στις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ. σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,

η) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

6. Το Τμήμα Διαχείρισης Ψηφιακών αρχείων είναι αρμόδιο για:

α) τη λήψη μέτρων για την ασφαλή διατήρηση των ψηφιακών συλλογών των Γ.Α.Κ., ανεξάρτητα από τον τρόπο παραγωγής αυτών (πρωτογενώς ψηφιακά παραγομένων, ψηφιοποιημένων, ψηφιακών αντιγράφων) και με κάθε πρόσφορο μέσο όπως μεταφορά σε άλλα μέσα αποθήκευσης ή σε άλλο μορφότυπο, σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας,

β) τη διαχείριση των οπτικοακουστικών αρχείων των Γ.Α.Κ., τόσο σε αναλογικό όσο και σε ψηφιακό υπόστρωμα,

γ) την ανάπτυξη εφαρμογών εξαγωγής μεταδεδομένων και περιεχομένου από έγγραφα και αρχεία,

δ) την ψηφιοποίηση και την ψηφιακή αναπαραγωγή αρχειακού υλικού των Γ.Α.Κ.,

ε) την ανάδειξη των ψηφιακών συλλογών των Γ.Α.Κ.,

στ) την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα της Πληροφορικής και των επικοινωνιών, με την χρήση των νέων τεχνολογιών, για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών,

ζ) τη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, για την ανάπτυξη πολιτικών και εφαρμογών, στο πλαίσιο επίτευξης της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων των φορέων της παρ. 1 του **άρθρου 51** του ν. **1892/1990** (Α' 101) με τα πληροφοριακά αρχειακά συστήματα,

η) τη μέριμνα για την επιλογή των ανοιχτών δεδομένων,

θ) την παροχή οδηγιών στις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ. σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Τμήματος,

ι) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

ε) το χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος, σύμφωνα με τα άρθρα 35 έως και 39 του π.δ. **28/2015** (Α` 34).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε`

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Β`

Άρθρο 191

Αρχεία καταργούμενων δημόσιων φορέων,
φορέων της παρ. 1 του άρθρου 164 και
ιδιωτικών φορέων

1. Τα αρχεία καταργούμενων δημόσιων φορέων, φορέων της παραγράφου 1 του άρθρου 164 και ιδιωτικών φορέων, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, περιέρχονται στα Γ.Α.Κ.

2. Αρχεία φορέων του δημόσιου τομέα, οι οποίοι ιδιωτικοποιούνται, παραμένουν στη διάθεση των ιδιωτικών φορέων για είκοσι (20) έτη, διάστημα κατά το οποίο υπόκεινται στις διατάξεις περί δημόσιου αρχειακού υλικού. Μετά την παρέλευση του παραπάνω χρόνου ή και νωρίτερα, εφόσον καταστούν ανενεργά, παραδίδονται στα Γ.Α.Κ..

Άρθρο 192

Παρακαταθήκη αρχειακού υλικού

1. Φυσικά πρόσωπα και ιδιωτικοί φορείς που έχουν στην κατοχή τους αρχεία και αρχειακό υλικό μπορούν να τα καταθέτουν στα Γ.Α.Κ. διατηρώντας το δικαίωμα ανάληψής τους όποτε επιθυμούν. Κατά την κατάθεση και ανάληψη συντάσσεται λεπτομερές πρακτικό.

2. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του αρμοδίου καθ' ύλην Υπουργού, τα δημόσια αρχεία εθνικής σημασίας μεταφέρονται και κατατίθενται στα Γ.Α.Κ., αν η φύλαξη ή η συντήρηση τους από τους κατόχους τους είναι πλημμελής ή η πρόσβαση του κοινού σε αυτά δυσχερής. Την έκδοση της ως άνω απόφασης εισηγείται η Εφορία των Γ.Α.Κ., εφόσον τα Γ.Α.Κ. διαπιστώσουν, ύστερα από καταγγελία, αναφορά ή στο

πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.

Άρθρο 194

Πρόσβαση στα αρχεία αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ.

1. Τα αρχεία της αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ. είναι προσβάσιμα στο κοινό, όπως προβλέπεται από το άρθρο 5 του **Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας** (ν. **2690/1999**, Α` 45) και το **άρθρο 1** του π.δ. **28/2015** (Α` 34), με την επιφύλαξη του ν. **2472/1997** (Α` 50), καθώς και του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/79 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 (L 119). Κατ` εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Εφορίας των Γ.Α.Κ., μπορεί να τεθούν ειδικοί περιορισμοί πρόσβασης του κοινού σε κατηγορίες αρχείων καθώς και προθεσμίες άρσης των περιορισμών αυτών. Με όμοια απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Εφορίας των Γ.Α.Κ., είναι δυνατή η άρση των περιορισμών σε χρόνο μικρότερο από τον καθορισμένο.

2. Αν τα Γ.Α.Κ. αναλαμβάνουν τη φύλαξη δημόσιων αρχείων διηνεκούς υπηρεσιακής χρησιμότητας, σύμφωνα με την περίπτωση δ` της παραγράφου 1 του άρθρου 161, υποχρεούνται να τα θέτουν, αμελλητί στη διάθεση της ενδιαφερόμενης υπηρεσίας.

3. Τα αρχεία και οι συλλογές που δωρήθηκαν στα Γ.Α.Κ. είναι προσβάσιμα στους ερευνητές και στο κοινό σύμφωνα με τους όρους του δωρητή διαφορετικά υπάγονται στις γενικές ή ειδικές διατάξεις του παρόντος άρθρου.

4. Τα αντίγραφα αρχείων που τηρούνται στα Γ.Α.Κ. είναι προσβάσιμα στο κοινό με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τα πρωτότυπα.

Άρθρο 195

Πρόσβαση σε αρχεία ιδιωτικών
αρχειακών φορέων

Τα αρχεία και το αρχειακό υλικό που φυλάσσεται στους ιδιωτικούς αρχειακούς φορείς του άρθρου 166 είναι προσβάσιμα στο κοινό με απόφαση του αρμόδιου οργάνου διοίκησης του φορέα, με την επιφύλαξη του **άρθρου 5** του ν. **2472/1997** (Α` 50), καθώς και του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/79 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 (L 119).

Άρθρο 196

Αναπαραγωγή αρχείου

1. Για την προστασία, παλαιού ή φθαρμένου αρχείου που βρίσκεται στην Κ.Υ. και τις Π.Υ., τα Γ.Α.Κ. υποχρεούνται να προβαίνουν στην αναπαραγωγή τους με σύγχρονα μέσα και να παρέχουν στο κοινό μόνο τα ομοιώτυπα.

2. Η επιλογή και προτεραιότητα αρχείων για αναπαραγωγή αποφασίζεται από τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων της Κ.Υ. και των τμημάτων των Π.Υ..

Άρθρο 197

Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων (Ε.Ε.Α.)

Τα Γ.Α.Κ. υποχρεούνται να καταρτίζουν και να θέτουν στη διάθεση του κοινού και των μελετητών καταλόγους των αρχειακών συλλογών των οποίων έχουν την εποπτεία με τη μορφή του Ε.Ε.Α.. Για την απρόσκοπτη συγκρότηση και ενημέρωση του Ε.Ε.Α. τα επιστημονικά ιδρύματα, βιβλιοθήκες ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος, σωματεία, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου και ιδιώτες κάτοχοι αρχειακών συλλογών οφείλουν να τα δηλώνουν στα Γ.Α.Κ..